

# POŘÁDKOVÁ SLUŽBA PŘI NÁSILNÉM PŘECHODU ŘEKY

K nejvážnějším přírodním překážkám patří vodní toky. Proto příprava, organizace a řízení přechodu vodního toku je stálou součástí velení jednotkám. Základním způsobem překonávání vodních překážek je násilný přechod z chodu. Je to takový způsob překonávání bojem, při kterém se jednotky připravují již během příchodu k řece a pak ji začínají překonávat **bez zastávky** předem určenými odřady a prvosledovými jednotkami bez vyčkávání na jiné soustředění sil a prostředků. Hlavní síly zpravidla nemění bojovou sestavu, po příchodu k řece začnou se přepravovat na široké frontě a bez zastávky rozvíjejí útok na protilehlém břehu.

Násilný přechod zahrnuje v sobě též bezprostřední příchod jednotek k řece, spojený obyčejně s překonáváním pásem ničení, zátarasů a radioaktivního zamoření, přípravu jednotek a také rozhodné pokračování v útočné činnosti na druhém břehu.

Při násilném přechodu může dojít ke zpomalení postupu vojsk a k nahromadění sil a prostředků na jednotlivých směrech (prostorech), což je nebezpečné z hlediska obrany proti jaderným zbraním. Proto štáb musí přechod dokonale zplánovat, organizovat a řídit.

Jednou z nejdůležitějších otázek při plánování přechodu je mimo určení komunikací a výchozích prostorů, kterými jednotky musí procházet, určení pořádkové služby a regulace. Výchozí prostory

pro každé přepraviště určujeme ve vzdálenosti 8—12 km od řeky. Pro dodržení pořadí přesunů vojsk k přepravištím určujeme kontrolní propouštěcí místa (KPM) a na cestách z výchozího prostoru na přepraviště organizujeme **pořádkovou službu**. Pro tuto službu vyčleníme síly z přepravujících se jednotek. Na přepravištích ji zabezpečují ženijní jednotky.

Při určování KPM dodržujeme zásadu, aby jednotky v případě nutnosti mohly měnit přepraviště (Vševojsk-2-3, čl. 20). Zřizujeme-li přepraviště pro jízdu tanků pod vodou, určíme **místo pro druhou etapu vystrojení tanků** ve vzdálenosti do 500 m od řeky (první je ve výchozím prostoru).

Úkolem KPM je propouštět jednotky v pořadí a intervalech, které odpovídají kapacitě přepraviště, a tím zamezit hromadění vojsk na přepravištích. Při zničení přepraviště posílá vojska na záložní přepraviště. Náčelník KPM povolává jednotky z výchozího prostoru podle situace na přepravišti a podle stanoveného pořadí. K tomu slouží spojení z KPM do místa průchodiště, které je na okraji výchozího prostoru.

Ve výchozích prostorech zůstávají vojska v proudech ve větších vzdálenostech podél komunikací, bojově se zabezpečují a dokonale maskují.

Pro hladký průběh přepravy přímo na přepravištích určuje velitel ze ženijní jednotky **správce přepraviště**.

## Úkoly a organizace pořádkové a regulační služby

Dodržení pořádku v každém druhu bojové činnosti je za použití zbraní hromadného ničení a při soudobé vysoké nasycenosti vojsk různorodou bojovou technikou prvořadým předpokladem k dosažení úspěchu. Zabezpečit a dodržovat pořádek, kázeň, zásady utajení, maskování a rozptýlení je samozřejmou povinností všech velitelů, štábů a vojsk.

Dodržení pořádku zejména v tak složitých situacích jako je násilný přechod řeky je zvlášť důležité. K dodržení pořádku a organizovanosti nám slouží pořádková služba. Tuto organizujeme s cílem

— zajistit organizovaný příchod vojsk k řece v takové bojové sestavě, s jakou chce velitel překročit řeku,

— předejít nahromadění vojsk na přístupech k řece a na přepravištích,

— plynule dodržet stanovený grafikon přepravy,

— kontrolovat maskovací opatření na výchozí čáře, při postupu vojsk k řece, na přepravištích a na protilehlém břehu.

Aby mohl velitel stanovit pořádkové služby konkrétní úkoly, musí již dříve podle mapy a leteckých snímků prostudovat všechny přístupy k řece, vybrat odpovídající prostory a čáry, vhodná přepraviště apod. Na základě důkladného zhodnocení situace stanovit způsob organizace pořádkové služby. Tuto bude pak určovat podle vybraných prostorů před řekou, na řece a za řekou. Proto také pořádkovou službu můžeme dělit na

1. Pořádkovou službu na přístupech k vodní překážce.

2. Pořádkovou službu přímo na přepravištích.

3. Pořádkovou službu při rozvíjení úspěchů po překročení vodní překážky.

Pořádkovou službu **na přístupech** a po překročení řeky organizujeme z vševojskových jednotek a velí jim vševojskoví velitelé (převázaných jednotek). Pořádkovou službu **na přepravištích** (s výjimkou brodových přepravišť) zřizujeme z ženijních jednotek a také jí velí důstojník ženijního směru. Někdy může být zesílena z počtů přepravovaných útvarů.

Regulaci na brodových přepravištích si zabezpečují jednotky svými silami.

K snadnějšímu řízení pořádkové služby dělíme útočné pásmo divize na **pořádkové prostory** a tyto na pořádkové úseky pluků. Za organizaci pořádkové služby u divize odpovídá náčelník štábu divize a v úseku pluku náčelník štábu pluku.

Cílem pořádkové služby na **dálkových přístupech** k řece je podchytit jednotky prvosledových pluků, které pronásledují

ustupující jednotky nepřítel. Usměrnit jejich postup do příslušných plukovních úseků násilného přechodu řeky a na směry předpokládaných přepravišť. Řídit jejich rychlý postup při obcházení nebo nutném překonávání zamořených prostorů.

Cílem pořádkové služby v **posledním pořádkovém prostoru** je řídit příchod jednotek na jednotlivá přepraviště podle upřesněného grafikonu přepravy, nebo usměrňovat jejich přechod na jiná přepraviště a nedovolit nahromadění sil a prostředků na jednom místě.

Cílem pořádkové služby na **protějším břehu** bude řídit pohyb jednotek o jednotlivých přepravištích k organizovanému zasedání do boje.

Velitel PO divize a pluku si organizují pořádkovou službu **samostatně**, a to jak na přístupech k řece, tak při násilném přechodu řeky i při rozvíjení úspěchu na protilehlém břehu.

Pořádkovou službu řídí **správce pořádkového prostoru** cestou správců pořádkových úseků pluku. Má k dispozici 1–2 pomocníky, 10–15 poddůstojníků a vojáků s dopravními prostředky jako regulační jednotku a spojovací prostředky s obsluhou.

**Správci pořádkových úseků** pluků prvního sledu podléhají správci pořádkového prostoru a mají k dispozici zástupce, regulační jednotku s dopravními prostředky (4–8 vojáků) a spojovací prostředky s obsluhou.

**Správci přívozového a mostového přepraviště** podléhají ženijnímu náčelníku a mají k dispozici 1–2 pomocníky, pořádkovou hlídku na obou březích vodního toku, hlídku pro pozorování vodního toku, záchrannou službu a spojovací prostředky s obsluhou.

Povinnosti těchto funkcionářů jsou uvedeny v Oper-51-2 a Vševojsk-2-3. **Správci mostového přepraviště** organizují mostní stráž, mostní hotovost, říční stráž s prostředky k zneškodnění nebo zvedání plovoucích min, k zadržení vorů a jiných předmětů, které by mohly poškodit mosty a narušit plynulost přepravy.

Přepravu řídí jednotliví správci podle upřesněného grafikonu přepravy a doplňujících nařízení velitele. **Velení** musí být přesné, centralizované a nikdo nemá právo bez vědomí velitele (NS) vnášet změny a úpravy do grafikonu přepravy.

Při organizaci pořádkové služby vychází náčelník štábu z rozhodnutí velitele pro útok s násilným přechodem vodní překážky. Může jít o útok

1. Z chodu v průběhu rozvíjení útoku v hloubce obrany nepřítele (bude hlavní formou v soudobém boji).

2. Se zkrácenou přípravou.

3. Z přímého dotyku s nepřítelem na vodní překážce s plánovitou přípravou.

Při násilném přechodu vodního toku z chodu postupují orgány pořádkové služby hned za prvolečnými prapory, v některých případech již s průzkumem, aby pod jejich ochranou zaujímaly svá stanoviště a zahájily regulaci hlavních sil pluku (divize).

Při násilném přechodu z přímého dotyku s nepřítelem musí pořádková služba kromě jiného zabezpečit rozptýlení bojové sestavy, potřebné přeskupení sil a prostředků a zaujetí prostoru palebných postavení dělostřelectva a tanků k zabezpečení násilného přechodu.

Orgány pořádkové služby musíme vybaviti potřebnými prostředky k řízení vojsk a to jak ve dne, tak i v noci. Na důležitých místech stavíme pořádkovou hlídku

složenou ze dvou, popř. více vojáků, z nichž jeden by měl být důstojník nebo praporčík.

Bezprostřední řízení přepravy probíhá přes kontrolní propouštěcí místa (KPM), které obsazují vševojskoví důstojníci (u divizních přepravišť ze štábu divize, u plukovních ze štábu pluku). Ti propouštějí jednotky podle výpisu z grafikonu přepravy pro dané přepraviště. U náčelníka KPM je pomocník správce přepraviště (ženista), který zaděluje přepravované jednotky na sledy a dává pokyny k plynulému průběhu přepravy. Regulační a pořádková služba na přepravištích vychází již z celkového plánu pořádkové služby na přístupech k řece.

Pořádkovou službu v útočném úseku pluku organizuje štáb pluku. Vychází z nařízení štábu divize a z předpokládané sestavy pro násilný přechod řeky z chodu.

Funkční povinnosti jednotlivých funkcí pořádkové a regulační služby jsou v celku známy a obsaženy v předpisech Vševojsk-2-2 a Vševojsk-2-3.

### Poznatky z organizace pořádkové a regulační služby

Úspěch násilného přechodu vodního toku závisí do značné míry na přesné organizaci a pevném řízení jak za přibližování k vodnímu toku, tak v průběhu vlastního přechodu.

Přechod vodního toku je pojem široký. Zahrnuje mimo uvedené úkoly řadu dalších opatření a to jak na řece, tak i v přilehlém terénu, v němž činnost vojsk má rozhodující vliv na úspěšný přechod. Vševojsk-1-1 ukládá zřizovat a organizovat výchozí čáru, výchozí prostor, regulační čáru, kontrolní propouštěcí místo, pořádkové stanoviště a správce úseku přepravy. Přesto však při násilném přechodu může dojít k nahuštění bojových sestav a ke zpomalení tempa. Vojska nahromaděná v blízkosti řek a samotná přepraviště jsou cílem pro vzdušné úderky jaderných zbraní. Zvýšená ochrana na přepravišti má tedy své plné opodstatnění. Musíme proto především zabránit nahuštění bojových sestav tím, že stanovené prostory a čáry určíme nejméně ve vzdálenosti 5–6 km od řeky. Regulační čáry by měly být 15 i více km a výchozí čáry 6 i více km od řeky. To je jeden způsob jak předejít nahromadění přicházejících jednotek v prostoru KPM a umožnit manévry v prostoru KPM.

Je výhodné, aby správcem pořádkového prostoru byl zástupce velitele nebo příslušník operačního oddělení. Tito funkcionáři mají nejlepší přehled o situaci

jednotek, mohou vyčleněnými prostředky řídit a kontrolovat pohyb vojsk, vést doplňkový průzkum a zajistit vytyčování nových pochodových os, objížděk, zamořených a zatarasených úseků a zajistit úpravy přístupových cest. Mohou řídit proudy a přednostně propouštět jednotky zasazované do boje. Ovšem k splnění těchto náročných úkolů potřebuje pohyblivé pojitko např. vrtulník.

Pořádková služba nesmí v žádném případě dopustit samovolný postup jednotek k přepravištím a nahromadění jednotek v otevřeném prostoru. Dojde-li i přes uvedená opatření k tomu, že na přepraviště najíždí jiná jednotka, pořádková služba musí ji vyvést vymezenou rokádní cestou na správné přepraviště, v žádném případě však nedopustit křížování proudů. Zvlášť náročný úkol plní pořádková služba za přepravy v noci a za ztížené viditelnosti.

Při nedostatku pořádkových orgánů můžeme použít výpomocných prostředků (plechovky nebo sklenice s označením směru a čísla přepravované jednotky, běžné polní petrolejové lampy, kapesní svítilny a odrazové fólie). Důležitou částí pro plynulý chod přepravy je navedení na přepravní prostředek. Toto řídí zásadně velitel vozidla.

Pro snadnější přepravu můžeme přepraviště vytyčit a přepravní prostředky mírně osvětlit. Je známo, že řada velitelů

ve snaze co nejdříve překročit řeku požaduje od pořádkových orgánů předčasné propuštění na KPM nebo úpravy v grafikonu, volbu jiných přístupových cest apod. Je však třeba si uvědomit, že

— pořádkové orgány řídí činnost jednotek podle plánu, který je sladěn v celém přepravovaném útvaru,

— činnost jednotek na přepravišti řídí správce přepraviště a přepravované jednotky jsou mu podřízeny (Vševojsk-2-2),

— oba orgány jsou prostředkem velení pluku (divize) a ti řídí činnost jednotek podle jejich pokynů.

Velitel pluku (divize) řídí přepravu jednotek z VPS. K tomu plně využívá svých orgánů, umístěných na KPM. Činnost jednotek na vlastních přepravištích řídí přes ženíjního náčelníka.

**S dosažením pohotovosti** přepravních prostředků zahajují jednotky přechod vodního toku. Na stanovených osách a z výchozích čar vyrazí na signál seřazeny tak, aby nebrzdily vlastní přepravu. Je-li dostatek času a i ve zkrácené době je třeba jednotkám vysvětlit a upřesnit činnost na přepravišti, zvláště při nepřátelském jaderném nebo leteckém úderu.

Pomocník správce přepraviště, který je na KPM, povoluje přechod jednotek se svolením správce přepraviště tak, aby se jednotky nenahromadily na vlastním přepravišti, ale plynulým přesunem překonaly vodní tok.

Počet a poloha KPM a pořádkových stanovišť závisí na počtu a druhu přepravišť a také na stupni velení, na kterém je zřizujeme. KPM zpravidla neurčujeme pro plavidlová přepraviště, jde-li o rozvinutou sestavu rot a praporu. Pak je výhodnější určit blízko řeky **východiště** k přepravě, ale na takovou vzdálenost, aby všechny obojživelné prostředky prvního sledu měly z východiště k řece stejné podmínky a mohly v čase „Č“ vyjít na řeku **současně**. Obdobně tomu bude u brodových přepravišť, je-li řeka brodná v celém úseku.

KPM má svůj význam především na takových stupních velení, kde je nutné navádět druhé sledy, zálohy a týly na jednotlivá přepraviště. Protože k přepravě těchto prvků sestavy jsou určena přivozová a mostová přepraviště, je účelné organizovat KPM především na těchto druzích přepravišť.

KPM začíná vlastní prostor přepraviště. Ve větší vzdálenosti dochází nejprve k usměrňování sestav na jednotlivá přepraviště, popř. na praporní či plukovní úseky.

KPM je účelné zřizovat pro každé mostové a přivozové přepraviště a někdy i pro plavidlové přepraviště. Vzdálenost KPM určujeme podle pokrytosti terénu, jeho průchodnosti a v závislosti na noční nebo denní době. Zpravidla to bude mezi řekou a výchozí čarou. Podle zkušenosti a potřeby by měla být tato vzdálenost 800—3500 m, pořádková stanoviště budeme zřizovat zpravidla tam, kde by mohlo dojít k vybočení z plánované trasy.

Kromě pořádkových orgánů během přesunu a přepravy je důležité bojové zabezpečení. Musí v maximální míře chránit jednotky před následky napadení všech prostředků nepřítele. Nesmíme připustit, aby se jednotky zastavovaly na vytvořeném přednostní a upevňovaly je. Zpomalilo by to postup jednotek a způsobilo nahromadění na malém prostoru, čímž bychom vytvářeli výhodné podmínky pro napadení nepřítele.

Po překročení vodního toku musí jednotky rychle opustit přepraviště tak, aby ve vzdálenosti nejméně 2—3 km od řeky nebyly umístěny žádné jednotky. Jen tak můžeme zabezpečit manévry nově přepravovaných jednotek v případě jaderného úderu.

## Z á v ě r

Pořádkovou službu považují za trvalý prvek velení vojskům, protože přesnost, pořádek a kázeň je třeba zajistit při veškeré činnosti vojsk.

Při násilném přechodu vodního toku se na organizaci pořádkové služby musí podílet osobně příslušníci vševojskových štábů. Tito musí být vybaveni spolehlivými spojovacími prostředky, musí být nainstalováni ve styku s hlavními funkcionáři (divize, pluku) a podle jejich rozkazů (v duchu zámyslu) musí řídit postup jednotek k vodní překážce, na ní a na protějším břehu.

Systém pořádkové služby zaměříme na nejdůležitější prostory na směru rozhodující činnosti. Jednotlivá pořádková stanoviště zřizujeme na hlavních přístupových a rokádních osách tak, abychom mohli bez velkých časových ztrát zabezpečit manévry na jednotlivé úseky přepravy. Je jasné, že úspěch násilného přechodu vodního toku závisí do značné míry na přesné organizaci a pevném řízení jednotek, jak za přiblížování, tak v průběhu přepravy. Významnou roli zde hraje správně organizovaná pořádková služba. Proto jí věnujeme takovou pozornost.